

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙ ТА ІНТЕЛЕКТУ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті розглянуто проблеми системи цінностей фізичного виховання, розкривається сутність поняття творчого потенціалу усвідомленої мотивації занять спортом.

Ключові слова: гармонізація, система цінностей, духовна та фізична сфера, мотивація, фізична культура.

В статье рассматриваются проблемы ценностей физического воспитания, раскрывается сущность понятия творческого потенциала осознанной мотивации занятий спортом.

Ключевые слова: гармонизация, система ценностей, духовная и физическая сфера, мотивация, физическая культура.

The problems of the sistem of values of physical education are examined in the article, essence of concept of creativ potencial of the realized motivation of going in for sports opens up.

Key words: harmonization, system of values, spiritual and physical sphere, motivation, physical culture.

Проблема гармонізації суспільства в цілому є пріоритетною у свідомості людства з середини ХХ ст. У нашій державі гармонізація є одним із принципів реформування освіти, тому що складова великої кількості проблем цивілізаційного процесу викликає його дегуманізацію.

Сучасна ситуація у вищій професійній освіті країни підсилюється невирішеністю значної кількості системних проблем. А саме: низька ефективність перебудови у всіх сферах суспільного життя, необхідність зростання інтелектуального потенціалу, гармонізація освітнього процесу навчальних закладів. Принцип гармонізації професійної підготовки майбутнього вчителя передбачає створення змістовних організаційних та методичних умов, які забезпечать ставлення до особистості майбутнього вчителя з урахуванням його індивідуальних особливостей й етапів зростання як професіонала.

У якості основних результатів професійної підготовки в умовах гармонізації повинні стати: самоцінність, емоційна стійкість, креативність [1, с. 196]. Формування гармонійної особистості значною мірою залежить від ступеня інтеріоризації системи цінностей, що забезпечує готовність до послідовного розкриття індивідуальних особливостей.

Оновлення та поглиблення змісту освіти у сфері фізичної культури у першу чергу пов'язано з культуруотворюючою та гуманізуючою функціями. З одного боку освітній процес співвідноситься зі своїм соціально значущим змістом, а з іншого – зумовлений досвідом студента як носія особистості культури. Одночасно освіта постає, як фактор психічної, емоційної, інтелектуальної та фізичної активності студента, формою його культурного існування. Саме для цього повинні бути створені умови, в яких відбуваються процеси розвитку, виховання та навчання.

Сучасна система фізичного виховання студентів педагогічних вишів є пріоритетною у формуванні загальної культури молоді людини та здорового способу життя, що є важливою умовою підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності. Взаємозв'язок фізичного розвитку та морального становлення в процесі занять фізичними вправами отримало наукове обґрунтування в теорії та методиці фізичного виховання.

Значною проблемою, при якісному засвоєнні цінностей фізичної культури, є традиційність шляху, який спрямований на виконання залікових нормативів. Така система заважає вичерпати багатий досвід можливостей поєднання розвитку духовної та фізичної сфер діяльності. У цьому разі неможливо сформувати гармонійно-ціннісне ставлення до фізкультурно-спортивної діяльності. Воно може набутися тільки в процесі засвоєння знань та накопичення творчого досвіду при вияві ініціативи та активності у творчому педагогічному процесі. У зв'язку з цим необхідна реалізація нового підходу до фізичного виховання і в першу чергу впровадження в практику навчального процесу таких напрямків: визначення фізичних навантажень, урахування індивідуального стану здоров'я, гармонізація та оптимізація фізичної підготовки; свобода вибору форм фізкультурно-спортивної діяльності згідно з особистими схильностями.

Потреби студентської молоді у фізичних навантаженнях — головна спонукаюча, спрямовуюча та регулююча сила фізкультурної діяльності. Вона має широкий спектр, оскільки йдеться про: потребу в руховій активності, відчуття задоволення від фізичних навантажень, спілкування, відпочинок, самоствердження, пізнання та емоційну розрядку. Потреби, пов'язані з емоціями переживання: задоволенням, відчуттям приємного, піднесенням, збудженням, незадоволенням. Задоволення потреб супроводжується позитивними емоціями, незадоволення — негативними. Тому людина звичайно обирає той вид діяльності, який найбільшою мірою задовольнить її потреби та викличе позитивні емоції від даної діяльності [3, с. 97].

У процесі задовольнення потреби людина використовує інформацію і як наслідок нестачі або надлишку

її, формуються ті чи інші емоції. Емоція, як зовнішній вияв, є результатом нервово-гуморальної регуляції дій хімічних речовин (пептидів). Кожній емоції відповідає склад різних хімічних речовин. Єдність інтелекту й емоцій, їх гармонія визначається фізіолого-психологічним механізмом, основу якого складають специфічні особливості нервової системи людини. Позитивний емоційний настрій у навчальній діяльності обумовлює її успішність. Але якщо педагог не зможе створити потрібний емоційний стан, не викличе позитивних емоцій, навчання в цьому випадку буде лише формальною передачею навчальної інформації [2, с. 75].

Система мотивів, що виникає на основі потреб особистості, визначає спрямованість її дій у фізичному вихованні, стимулює вияв рухової активності. Процес формування стійкої потреби у фізичному вдосконаленні повинен бути гуманістичним за формою та особисто орієнтовним за змістом. Кожній людині неприсмні спонукування. Це виховує впертість та небажання виконувати завдання. Якщо цей педагогічний принцип ігнорується, стає неможливим досягнення позитивних результатів у формуванні потреби фізичного розвитку.

Мета статті. Визначити характер потреб та їхній зв'язок з мотиваційно-ціннісним ставленням студентів до занять з фізичного виховання.

У дослідженні брали участь 65 студентів-першокурсників та 48 другокурсників педагогічного університету. Усього в опитуванні взяли участь 113 осіб. Респондентам було запропоновано перелік питань, які не давали можливість виявити взаємозв'язок «потреба — емоція». Аналіз результатів анкетування показав позитивне ставлення студентів до отримання знань, умінь та навичок фізкультурної діяльності. На питання «Чи вважаєте ви обов'язковим предмет «Фізична культура» в освітньому стандарті?» – 72,4% респондентів відповіли «Так»; 23,4% – не визначилися; 4,2% – «Ні». На питання «Якій спрямованості навчальної програми ви надаєте перевагу?» 62,3% досліджуваних – відповіли «оздоровчій»; 21,4% – спортивній; 16,3% – професійно-прикладній. На питання «Вважаєте ви, що заняття фізичним виховання впливають на розвиток особистості?» 74,5% респондентів – відповіли «Так»; 19,7% – «Ні»; 5,8% – не визначилися. На питання «Чи вважаєте ви, що заняття спортом сприяють розвитку інтелекту людини?» 73,3% студентів відповіли «Так»; 23,6% – «Ні», 3,1% – не визначилися.

Вивчення мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до фізичної культури і спорту дозволило визначити такі основні мотиви:

- фізичний розвиток 11,4%;
- суперництво – 2,6%;
- бажання бути схожими – 1,5%;
- досягнення високих спортивних результатів – 4,2%;
- необхідність отримати атестацію – 68,1%;
- розвиток емоцій та інтелекту – 12,4%.

Отримані дані дозволяють уважати, що розподіл пріоритетів має більшу схильність до необхідності отримання атестації (68,1%). Прагнення досягти високих спортивних результатів престижно для дуже обмеженої кількості респондентів (4,2%). Це свідчить про те, що можливості фізичної культури, як засобу підтримки працездатності, ще не отримали належної оцінки у студентів. Аналіз відповідей про розвиток емоційності та інтелекту за допомогою фізичних вправ виявив, що студенти недостатньо (12,4%) розуміють значення фізичної культури в своєму особистому розвитку. Тим більше, якщо вони ще не визначилися з типом рухової активності, де їхній потенціал був би реалізований найбільшою мірою.

Питання розвитку емоційного інтелекту на заняттях з фізичного виховання вивчено недостатньо. Результати досліджень показали невідповідність програм попиту та потреб студентів у галузі фізичної культури, що, у свою чергу, уповільнює вияву фізкультурно-спортивного інтересу та формування потреби в активній руховій діяльності.

Література

1. Вища освіта в Україні: [навч. посіб.] / за ред. В. Г. Кременя. – К. : Знання, 2005. – 327 с.
2. Кондрашова Л. В. Гармонізація інтелектуального та емоційного факторів навчання у забезпеченні якісної освіти учнів : [навч.-метод. посіб. на допомогу вчителю-практику] / Л. В. Кондрашова, Н. Є. Федорина, А. Г. Міняйленко. – Кривий Ріг, 2008. – 274 с.
3. Медвідь Л. А. Становлення педагогічної думки // Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні. – К, 2003. – 335 с.